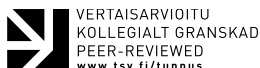

VARKAUDET VARHAISMODERNISSA SUOMESSA

**TOIMITTANEET
ANTTI RÄIHÄ &
PETTERI IMPOLA**

Gaudeamus

Copyright © 2025 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Heikki Rönkkö

Kannen kuvalähde: Jost Amman (1578), painettu grafiikanlehti, CC BY-SA 3.0, muokattu. Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel. <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/item/2RAJ TZS3NHKMZIWVE4N7UMW5YCQKLKFO>

KL 92.3, 92.4 • UDK 948

ISBN 978-952-345-331-9

Painopaikka: Otavan kirjapaino Oy, Keuruu 2025

Sisällys

Varhaismodernin ajan varkausrikollisuus. Ilmiö, rikos ja rangaistus	9
<i>Antti Räihä & Petteri Impola</i>	

I

VARKAUSRIKOKSET JA NORMATIIVIS-IDEOLOGINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Varkaus- ja anastusrikokset Ruotsin varhaismodernissa oikeudessa . .	33
<i>Mia Korpiola</i>	
Varkaus suomalaisilla maaseutukäräjillä 1500–1600-luvuilla	62
<i>Olli Matikainen</i>	
Varkaudet Ruotsin valtakunnan kaupungeissa 1610–1660	88
<i>Petri Karonen</i>	
Ei sinun pidä varastaman. Seitsemännen käskyn tulkinta papiston kristillisessä opetuksessa 1700–1800-lukujen vaihteessa	104
<i>Joonas Tammela</i>	

II

VARKAUSRIKOKSET, YHTEISÖT JA SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Rajaseudun ryövärit 1600-luvun jälkipuoliskon Karjalassa	127
<i>Kimmo Katajala</i>	
Kruunun varkaat ja kirkkovarkaat. Paikallisyhteisö ja vakava varkausrikollisuus 1700-luvulla Karjalan rajaseudulla	159
<i>Antti Räihä</i>	

Räätäli Sahlstedtin rikos. Varkaustuomio ja sen seuraukset 1820-luvun hämäläisessä maalaisyhteisössä	178
<i>Merja Uotila</i>	
Oppineen varkaus 1700-luvulla Turun akatemiassa	194
<i>Kustaa H. J. Vilkuna</i>	

III

VARKAAT JA VARKAUSRIKOLLISUUS

Varkausrikollisuuden materiaalisuus Kajaanissa 1651–1710	205
<i>Petteri Impola</i>	
Murrettu lukko ja ylitetty raja. Sotilaiden vaimot ja tilallinen varkaus Ruotsin ajan lopun Helsingissä	230
<i>Veikka Kilpeläinen</i>	
Pelastettua, löydettyä vai anastettua? Kaupunkipalojen aikaiset varkausepäilyt 1800-luvun alun Suomessa	249
<i>Piia Einonen & Maare Paloheimo</i>	
Postinryöväri ja väärän rahan tekijä. Talvi-Erkin rikollinen elämäntapa ja 1800-luvun puolivälin maaseudun moraalitalouden synty	273
<i>Sofia Kotilainen</i>	

LOPUKSI

Varkaus. Materiaalinen ja immateriaalinen rikos varhaismodernin ajan Suomessa.	295
<i>Petteri Impola & Antti Räihä</i>	
Viitteet ja lähteet	307
Kuvien lähteet	389
Kirjoittajat	391